

ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДО ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОГО ПОРТФОЛІО

Андрій Гуржій,

доктор технічних наук, професор,
дійсний член (академік) НАПН України,
головний науковий співробітник
лабораторії електронних навчальних ресурсів,
Інститут професійної освіти НАПН України,
м. Київ, Україна

<https://orcid.org/0000-0001-6923-0830>

Микола Пригодій,

доктор педагогічних наук, професор,
заступник директора з наукової роботи,
Інститут професійної освіти НАПН України,
м. Київ, Україна

<https://orcid.org/0000-0001-5351-0002>

Анотація. Використання цифрового портфоліо позитивно впливає на ставлення, мотивацію та емоційні результати. Портфоліо має соціально-виробниче спрямування, воно заохочує здобувачів освіти досліджувати матеріали з особистої точки зору, використовуючи та потенційно посилюючи внутрішній інтерес. Цифрове портфоліо представлене програмними інструментами, що сприяє опануванню здобувачами освіти цифровими технологіями.

Ключові слова: цифрові технології, цифрове портфоліо, здобувачі освіти, етапи формування цифрового портфоліо.

TRAINING STUDENTS TO CREATE A DIGITAL PORTFOLIO

Andrii Hurzhii,

Doctor of Technical Sciences, Professor,
Full Member (Academician) of NAES of Ukraine,
Chief Researcher of the Laboratory
of Electronic Educational Resources,
Institute of Vocational Education of NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Mykola Pryhodii,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Deputy Director for Research,
Institute of Vocational Education of NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. Using a digital portfolio has a positive impact on attitudes, motivation, and emotional outcomes. Portfolios have a social and productive orientation; they encourage learners to explore materials from a personal perspective, utilizing and potentially enhancing intrinsic

interest. Digital portfolios are represented by software tools that facilitate students' mastery of digital technologies.

Keywords: digital technologies, digital portfolio, students, stages of digital portfolio development.

На сучасному етапі проблему працевлаштування, як правило, вирішує, насамперед, сам випускник закладу освіти за підтримки державних органів та стейкхолдерів. Однак лише на етапі підсумкового оцінювання у здобувача освіти виникає можливість для аналізу знань та досвіду, що були отримані в межах професійної підготовки та їхнього співвіднесення з навичками, очікуваннями і знаннями, необхідними для переходу на роботу за професією (Pryhodii et al., 2022).

Система оцінювання стає комплексним явищем та, на думку J. Bailey, E. Van Acker та J. Fyffe (2013), повинна відповідати таким вимогам:

1) бути практико орієнтованою і відповідати меті програми підготовки, даючи змогу здобувачеві освіти застосовувати набуті знання;

2) відображати реальний стан підготовки та комплексно представляти досягнення у контексті майбутньої професійної діяльності;

3) відповідати необхідним стандартам та сприяти навчанню впродовж усього життя через самооцінку;

4) зосередженість на зворотному зв'язку, що уможливорює здобувачеві освіти засвоювати інформацію з різних джерел, включаючи викладачів, однолітків, роботодавців;

5) очевидні загальні досягнення у навчанні, що демонструє здатність здобувача до саморозвитку.

Як інструмент самопрезентації з урахуванням віртуального середовища та його ролі у суспільно-виробничих відносинах все частіше використовується цифрове портфоліо.

Цифрове портфоліо (digital portfolio) — це цифровий контейнер, здатний зберігати візуальний і звуковий вміст, включаючи текст, зображення, відео та звук.

Також цифрове портфоліо може бути представлене програмними інструментами не лише тому, що вони організують контент, але й тому, що вони розроблені для підтримки різноманітних педагогічних процесів і цілей оцінювання.

Отже, на сьогодні використання цифрового портфоліо є бажаним у рамках опанування змістом освітньої програми, оскільки (Гуржій et al., 2022):

– залучає здобувачів освіти до їхнього навчання (як інструмент для рефлексії);

– дає змогу підвищити здатність до самооцінки;

– створює умови для підготовки здобувачів освіти до свідомого вибору;

– заохочує здобувачів краще усвідомити себе та зосереджуватися на своїх сильних сторонах;

– дає можливість розмірковувати над своїми потребами, стратегіями та досягненнями, щоб покращити та виправити їх і, зрештою, досягти успіху;

- сприяє зворотному зв'язку під час освітнього процесу, зокрема під час індивідуальної та самостійної роботи;
- заохочує здобувачів освіти розмірковувати про свої сильні сторони, потреби, помилки, інтереси, виклики та цілі;
- сприяє інтерактивним процесам між здобувачами освіти, викладачами, роботодавцями та батьками;
- показує прогрес здобувача, оскільки відстежує успішність у часі;
- використовується для оцінки компетентностей, розвинених здобувачами освіти.

При формуванні цифрового портфолію потрібно дотримуватися таких п'яти етапів (Пригодій et al., 2022): збір, відбір, обмірковування (рефлексія), оцінка та презентація.

Перший етап – «збір даних» – передбачає колективну працю. Викладачі та здобувачі освіти працюють разом, щоб актуалізувати та зберегти дані, які демонструють успіхи та можливості для зростання.

Другий етап – «відбір ключових даних» – також передбачає спільну діяльність, у межах якої викладачі та здобувачі спільно переглядають та аналізують збережені дані та спільно вирішують, як найкраще демонструвати навчальні досягнення, особистісне зростання та успіхи у професійній сфері.

Третій етап – «обмірковування значення відібраних матеріалів» – спрямований на рефлексію здобувачів освіти щодо висловлювання власної думки про кожен представлену позицію в портфолію. Отже, здобувачі оцінюють свій розвиток з часом, а також виявляють прогалини у ньому з урахування особистісного та професійного зростання. Цей етап, безсумнівно, є найважливішим, і саме він дає змогу цифровому портфолію стати інструментом, що стимулює навчання впродовж усього життя.

Четвертий етап – «оцінювання та порівняння даних з еталонними» – розрахований на те, що здобувачі освіти будуть порівнювати свої міркування з попередньо поставленими цілями та іншими стандартами й показниками досягнень та встановлюють навчальні цілі на майбутнє.

П'ятий етап – «презентація» – включає дії здобувачів з ознайомлення однолітків зі змістом сформованого портфолію, при необхідності внесення коригуючих змін з наступним розміщенням портфолію на платформах чи в соціальних мережах для загального доступу. Це етап, на якому можна прийняти відповідні публічні зобов'язання щодо заохочення співпраці та відданості професійному розвитку та навчанню впродовж життя».

Поруч з перевагами цифрове портфолію викликає і низку проблем:

- визначення автентичності цифрових доказів;
- наявність додаткових технічних вимог та бар'єрів для використання цифрового портфолію;
- не відпрацьовані механізми щодо оцінювання кількості та якості віртуальних доказів за допомогою оціночних рубрик і шаблонів;
- ретельне документування результатів щодо особистісного чи професійного зростання може призвести до громіздких матеріалів, що

вимагатимуть значного часу на їх розгляд;

– широке запровадження цифрового портфоліо для оцінювання може спричинити такий же негатив, як і інші форми оцінювання.

– широко поширене переконання, що цифрове портфоліо для оцінки надають точніші докази, що може призвести до нівелювання інших методів та форм оцінювання.

У контексті цифровізації освіти створення та розміщення у мережі портфоліо сприяє виникненню передумов для опанування різними цифровими технологіями. Цифрове портфоліо також може сприяти розвитку інших навичок, пов'язаних з комп'ютерною грамотністю здобувачів освіти, включаючи навички користування різноманітними мобільними пристроями та програмним забезпеченням для створення медіа, музичного та художнього представлення інформації, створюючи умови користувачам для самовираження. Воно також може заохочувати певні проєктні та презентаційні навички, зокрема розв'язування завдань, хоча інструменти цифрового портфоліо рідко розроблені таким чином, щоб містити засоби для інтегрованих мульти-медіа технологій.

Робота над портфоліо також заохочує до онлайн спілкування, тим самим опонуючи способами дистанційної співпраці та розвитку відповідних навичок міжособової комунікації з використанням платформ відео-конференцій. Спілкування може відбуватися між здобувачами освіти, викладачами та батьками, а також між працівниками та менеджерами. При розробленні портфоліо здобувачі освіти можуть краще навчитися організовувати та представляти свою роботу з використанням цифрових технологій.

Список посилань

Pryhodii, M., Hurzhii, A., Radkevych, O., & Kononenko, A. (2022). Regulatory framework, methodology and technologies of monitoring research in vocational education (implementation of European experience). *Professional Pedagogics*, 2 (25), 32-36. <https://jrnl.ivet.edu.ua/index.php/1>

Bailey, J., Van Acker, E. & Fyffe, J. (2013). *Capstone courses in undergraduate business degrees*. Sydney: Office for Learning and Teaching. https://ltr.edu.au/resources/PP10_1646_Bailey_van%20Acker_report_2013.pdf

Гуржій, А., Радкевич, В., & Пригодій, М. (2022). Методологічні засади цифровізації інформаційно-освітнього середовища закладу професійної освіти. *Нові технології навчання*, 96, 44-53. <https://doi.org/10.52256/2710-3560.2022.96.06>

Пригодій, М. А., Гуржій, А. М., Радкевич, О. П., Кононенко, А. Г., & Гуменний, О. Д. (2022). *Технологія створення цифрового портфоліо здобувачів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти: методичні рекомендації*. Київ: ІПО НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733746>